

Preken

Deze keer een gezamenlijke uitgave van de
Vredeskerk - Opstandings- en Detakerk

29 juli 2012

6^e zondag van de zomer

Jesaja 63:7-14

Markus 6:45-52

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus

Vierde het Evangelie vorige week avondmaal, vandaag wordt er in het Evangelie gedoopt. In de lezing van vorige week deelde Jezus het brood uit aan de 5000, aan de oever van de zee. En vandaag stuurt hij de leerlingen het water op: Ga in het schip, en vaar naar de overkant. Meteen daarna gelastte hij zijn leerlingen in de boot te stappen en alvast naar de overkant te varen, naar Betsaïda;

Een bron van kracht, is dat stukje brood. Er gaat blijkbaar een enorm appèl van uit, een dwingend appèl. Een appèl om op weg te gaan. Nieuwe wegen, wegen naar het onbekende...

Dat stukje avondmaalsbrood van vorige week, dat vertelde van het Koninkrijk - dat roept de disgenoten blijkbaar op om dat koninkrijk ook te zoeken voorbij de grenzen van de zekerheid: aan de overkant.

Steeds verder weg waren ze getrokken, Jezus en z'n leerlingen.

En hier aan het water zijn ze nu helemaal aan de rand van het land gekomen:

Het land dat je aan de overkant ziet liggen is niet meer Israël, niet meer het veilige beloofde land.

Daar aan de overkant begint de volkenwereld. Dood-eng, levensgevaarlijk!

En nu dwingt Jezus zijn leerlingen daarheen op weg te gaan. "Gaan jullie maar vast vooruit, zonder mij". Alleen de grens over!

'Kerk leeft vooral aan haar grenzen' - zo zei de missioloog Newbegin ooit - en van die stelling gaat een belangrijke uitdaging uit. Maar ook niet een beetje wat dreiging? Vertrouw niet op het vertrouwde, maar heb vertrouwen in het onbekende...

En dat is spannend. Heel spannend!

De eerste lezers van het Evangelie, voor wie de Evangelisten schreven, zullen direct deze spanning hebben gevoeld.

Ze zaten er zelf immers midden in.

Dit verhaal ging over hen, zo voelden ze duidelijk.

Want dat vertoeven in die volkerenwereld, daar wisten zij alles van. Veel keus hadden zij daarbij niet, want het veilige eigen land, dat bestond niet meer.

In het jaar 70 was namelijk Titus, de zoon van de romeinse keizer Vespasianus, na een opstand van de Zeloten Jeruzalem binnengetrokken. Alles was vernietigd. De tempel was ontheiligd en in vlammen opgegaan. Het oude en vertrouwde centrum van de religie, datgene wat hen tot dan toe bond, bestond niet meer.

En er restte slechts de verstrooiing.

En daarmee werden de vragen levensgroot: hoe overleven wij in die verstrooiing?

Hoe overleven we überhaupt – letterlijk – zelf - want dat probleem was al enorm -, maar ook hoe overleeft ons geloof, onze geloofscultuur, nu we geen eigen land, én geen tempel meer over hebben.

Wat zouden wij doen in zo'n situatie?

Wat is ons beleid in een land - een stad - vol lege kerken?

Een heel menselijke reactie is toch om heel krampachtig de resten vast te houden van wat je nog hebt.

Afsluiten de boel. Duidelijke grenzen stellen, van wie er bij hoort en wie niet... duidelijke grenzen van wat mag en wat niet.

Duidelijke grenzen stellen aan wat heilig is, en wat niet... Nota Bene, de definitieve vastlegging van welke boeken er nu wel en welke er nu niet bij het zgn. 'Oude Testament' hoorden heeft in precies dezelfde tijd plaatsgevonden als waarin het verhaal van de 'overkant' geschreven werd.

En dat is te begrijpen.

Om de traditie zo goed mogelijk te kunnen bewaren moest dat voorheen open boek nu afgesloten worden. Er konden géén boeken meer bij. En in geval van twijfel of een Bijbelboek er al of niet bij hoorde werd nu door de rabbijnen definitief de knoop doorgehakt. Er moest absolute duidelijkheid zijn over wat er wel bij hoort en wat niet - want alleen dán blijft de eenheid van de overal verspreide gelovigen bewaard. Stel je voor dat Joden in Egypte een andere Bijbel lezen dan Joden in Klein Azië – waar blijf je dan?

Het valt te begrijpen, die stem van: conserveren, afgrenzen, zo veel mogelijk bij elkaar blijven, je getrouwen zo goed mogelijk vasthouden, neuzen allemaal één kant op.

Maar nu lezen we bij Markus ineens toch iets anders.

Niet 'afgrenzen', maar juist 'de grens over' - ga in het schip, naar de overkant. Ga er naar toe juist, naar die volkeren... O ja, en ik kom wat later, gaan jullie maar vast voor!

Hij gelastte ze om in het schip te gaan. (Wonderlijk trouwens, zo'n toch wat archaisch woord als 'gelasten' in de NBV – en even wonderlijk dat het woord 'zee', dat in de Bijbel een oerbeeld is voor de chaotische wereld van de volken, tot drie keer toe uit het verhaal is wegvertaald . In plaats van 'op de zee' loopt Jezus nu 'op het meer' – in de volgende vertaling staan er vast paaltjes in dat meer – maar dat terzijde).

Maar wat zet je zo doende niet allemaal op het spel?

Je hele traditie, alles wat je hebt. Als je niet vooral je laatste brokjes brood mag vasthouden, maar veeleer vooral moet uitdelen - gaat dan niet alles wat je aan traditie hebt genadeloos verloren? Als je ook nog eens alles moet gaan vertalen naar andere culturen, andere gewoontes, wat blijft er dan nog over van je eigen tale Kanaans, van je eigen waarden en gewoontes?

Anderzijds, zo lijkt het Evangelie van vandaag te zeggen, het kan toch niet zo zijn dat heidenen totaal verloren zijn, dat de wereld waarin wij leven totaal verdorven is,

het kan toch niet zo zijn dat Bethsaïda een no-go-area is, Amsterdam, Patmos, de binnenstad van Enschede, jouw straat een stukje verderop? Jijzelf?

Christus heerst toch ook op zee, - of, om het met oude theologische woorden van onze vaders te zeggen: Christus heerst toch ook te midden van zijn vijanden? En dan kan het toch niet zo zijn dat wie gelooft, ook al is het maar een beetje, en ook al ben je maar met weinig... het kan toch niet zo zijn dat de gelovige de buitenwereld laat voor wat die is.

Geloof weet van een vrijwillig moeten, omdat je de chaos, het onrecht in de wereld, onmogelijk zijn gang kunt laten gaan, en omdat je de mensen die erin dreigen te verdrinken niet aan hun lot kunt overlaten.

Dat stukje brood dat jij uitgedeeld kreeg, dat brood van de hoop, dat vertelt toch van hoop voor iedereen? Hoop voor héél deze wereld, die Gods wereld is. Anders is het geen hoop! Daarom dwingt Jezus zijn discipelen in het schip, het diepe in te gaan.

Hij dwingt ze om de nieuwe tijd tegemoet te gaan, om desnoods het veilige ons-kent-ons op te geven.

Ga ook naar de overkant van alle zekerheid, want ook daar mag je het Koninkrijk verwachten.

Je hebt een taak in de wereld, en daarom zul je steeds weer ook die nieuwe wegen gaan.

En daarom dus die missie, zo moeilijk als het ook is: "Geloven in Enschede".

Het doel van de kerk is niet gelegen in de kerk zelf, zo spreken we met dat motto uit. Het doel van de kerk is de wereld waar ze een plek in heeft. In ons geval dus 'Enschede'. De stad waarin we proberen te leven, de wijken waarin we wonen. Daar moet dat aloude verhaal handen en voeten krijgen. "Geloven in Enschede" dat betekent dus: We geloven Enschede, of we geloven niet.

En je merkt dat als je als kerkelijke gemeenschap de deuren enigszins open zet naar die stad, dat het nog op prijs wordt gesteld ook. Dat merken we bijvoorbeeld bij de organisatie van de Vespers (volgende week zondag 16.00 Grote Kerk!), waarin we graag samenwerken met mensen uit het stadsleven. De argwaan waarmee je vroeger als kerk werd ontvangen is wel voorbij. Men vindt het nu vaak prachtig wanneer de kerk zich zo spontaan, en vooral zo ópen, meldt.

"Geloven in Enschede" vraagt natuurlijk vooral wat van onszelf. Een andere blikrichting. Het lef om ongebaande paden te gaan. Contacten leggen, bondgenoten zoeken. Kijken waar de verhalen van Enschede en het verhaal van de liturgie elkaar kunnen inspireren. Vertel maar van je visioen. Van je blijdschap, maar ook van je frustraties. En laat ons dan samen bidden.

We zullen ons moeten oefenen in andersom denken. Bijvoorbeeld m.bt. de vernieuwbouwing van ons gezamenlijke kerkgebouw ons niet zo zeer af te vragen: wat voor kerkgebouw past bij ons? Maar veeleer: hoe maken we een kerkgebouw dat goed is voor Enschede?

Hoe zo'n kerk 'aan de overkant' er dan uit gaat zien?

Een antwoord op de vraag hóe een kerk er uit gaat zien die zo leert denken, dat is natuurlijk niet één, twee, drie te geven. En al helemaal niet in deze preek.

Dat gaat een zoektocht worden. Een gezamenlijke trektocht. Over water, met ongetwijfeld veel tegenwind.

Maar voor onderweg hebben we wel dat mooie verhaal van vandaag.

Van die leerlingen die gelast werden het schip in te gaan, naar de overkant.

En wie weet zal het ons ook over komen,
dat onderweg, terwijl het stormt en tekeer gaat,
we ineens ontdekken dat we niet alleen zijn
op dat water...

dat er één is die, als Mozes ooit, de weg baant door de zee,
ons vooruit...

"Wat heb je, zee, dat je vlucht?" (Psalm 114 – antwoordpsalm)

Laat het - ook in Enschede - een beetje - zo zijn.

Amen.

Ds J. Zuurmond